

Yleiset näkemykset työryhmäraportista

Suomen uusiutuvat ry kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelua ja hallintorakennetta EU:n rahoituskaudelle 2028–2034 koskevasta työryhmän loppuraportista. Raportissa esitetty tavoite keskittää rahoitusta suurempiin ja vaikuttavampiin kokonaisuuksiin sekä vahvistaa kilpailukykyä, turvallisuutta ja puhdasta siirtymää on perusteltu ja kannatettava lähtökohta. Raportissa tunnistetaan hienosti myös puhtaan siirtymän suuri merkitys Suomen talouskasvulle, omavaraisuudelle ja kilpailukyvyille. Rahoituksen ohjaaminen tiettyihin teemoihin todennäköisesti vahvistaa rahoitettavien toimien vaikuttavuutta.

Suomen uusiutuvat ry pitää erittäin tärkeänä, että tulevassa kumppanuussuunnitelmassa uusiutuvan energian investoinnit tunnistetaan yhtenä Suomen tärkeimmistä kasvun, teollisten investointien ja aluekehityksen mahdollistajista. Raportissa korostetaan puhtaan energian tuotantoa, energijärjestelmien kehittämistä, sähköverkoja, energian varastointia, vähähiilistymistä ja kiertotaloutta. Nämä tavoitteet ovat täysin linjassa suomalaisen tuuli- ja aurinkovoimasektorin kehityksen kanssa.

Näkemykset kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelusta (esim. aikataulu, menettelyt, kumppanuuslähestymistapa, säädösvalmistelu, suunnitelman rakenne)

Energiakysymykset tulee ottaa suunnitelman keskiöön ja niille on syytä antaa oma lukunsa. Erityisen tärkeänä pidämme sitä, että NRPP-rahoituksella voidaan tukea suuria strategisia investointikokonaisuuksia eikä ainoastaan yksittäisiä hankkeita. Tuuli- ja aurinkovoimainvestoinnit muodostavat yhä useammin kokonaisuuksia, joihin liittyvät myös sähkönsiirtoverkot, energiavarastot, vetylaitokset, teollisuuden sähköistyminen sekä satama- ja logistiset ratkaisut. Juuri tällaiset laajat kokonaisuudet vastaavat raportissa esitettyä tavoitetta siirtyä pois pirstaleisesta hankerahoituksesta kohti vaikuttavampia investointeja.

Toinen oman luvun arvoinen kysymys on Itä-Suomen elinvoima. Raportissa tunnistettu Itä-Suomen erityisasema muuttuneessa turvallisuusympäristössä on oikea lähtökohta, mutta käytännön investointiesteisiin tulee kiinnittää voimakasta huomiota. Raportissa todetaan useaan otteeseen, että Suomen itäisten rajaseutujen elinvoimaa, turvallisuutta ja talouskehitystä tulee tukea erityisjärjestelyin sekä kansallisissa että EU-rahoituksen painotuksissa. Suomen uusiutuvat ry katsoo, että tätä tavoitetta ei voida saavuttaa ilman ratkaisua Itä-Suomen tuulivoimarakentamista tällä hetkellä merkittävästi rajoittavaan tutka- ja aluevalvontakysymykseen.

Kumppanuusrahaston tavoitteiden huomiointi ja painottaminen kumppanuussuunnitelman valmistelussa

Tällä hetkellä yksi merkittävimmistä Itä-Suomen elinvoimaa, investointeja ja vihreää siirtymää rajoittavista tekijöistä on Puolustusvoimien tutkavalvonnan ja tuulivoiman yhteensovittamisen vaikeus, jonka seurauksena merkittävä osa Itä-Suomea on käytännössä suljettu kaupalliselta tuulivoimarakentamiselta. Tämä tilanne on johtanut siihen, että miljardiluokan yksityiset investoinnit jäävät Suomelta saamatta tai kohdistuvat muualle Suomeen, vaikka juuri Itä-Suomi on niitä alueita, joiden elinvoiman vahvistamista sekä EU että Suomen hallitus tavoittelevat.

Suomen uusiutuvat ry katsoo, että tulevassa kumppanuussuunnitelmassa tulisi varata rahoitusta ja kehittämistoimia nimenomaan sellaisten teknisten ja operatiivisten ratkaisujen toteuttamiseen, joilla Puolustusvoimien valvontakyky voidaan turvata samalla kun tuulivoimarakentaminen mahdollistetaan

nykyistä laajemmin Itä-Suomessa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tutkaverkon modernisointi, korvaavat valvontaratkaisut tai muut puolustus- ja energiapolitiikan yhteensovittamista tukevat investoinnit.

Kyse ei ole pelkästään energiapolitiikasta vaan myös aluekehityksestä, huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta. Itä-Suomen tuulivoimarakentamisen mahdollistaminen vahvistaisi alueen veropohjaa, investointeja, työpaikkoja, sähköntuotantoa sekä energiaomavaraisuutta samalla kun se tukisi EU:n ja Suomen ilmasto- ja kilpailukykytavoitteita. Jos Itä-Suomen tuulivoiman ja aluevalvonnan yhteensovittamiseen löydetään ratkaisu, voidaan samalla toteuttaa raportin kolme keskeistä tavoitetta: vahvistaa Itä-Suomen elinvoimaa, edistää puhdasta siirtymää ja käynnistää suuria strategisia investointikokonaisuuksia. Vihreän ja puhtaan siirtymän pitää voida olla mahdollinen myös Itä-Suomessa.

Suomen Uusiutuvat ry katsoo, että juuri Itä-Suomen tuulivoimarakentamisen mahdollistaminen olisi yksi vaikuttavimmista yksittäisistä toimista, joilla voitaisiin samanaikaisesti edistää kilpailukykyä, alueellista yhteenkuuluvuutta, energiaturvallisuutta, puolustuksen resilienssiä sekä EU:n ilmasto- ja puhtaan siirtymän tavoitteita.

Raportissa nostetaan esiin energiajärjestelmien, siirtoverkkojen, älykkäiden verkkojen sekä puhtaan energian tuotannon kehittäminen. Suomen Uusiutuvat ry pitää tärkeänä, että sähköverkot ja niiden vahvistaminen nähdään tulevassa ohjelmassa yhtä tärkeänä prioriteettina kuin itse tuotantolaitokset. Uuden tuotannon rakentamisen suurimmat pullonkaulat liittyvät yhä useammin verkkokapasiteettiin eikä niinkään hankkeiden kehittämiseen.

Kumppanuussuunnitelmassa tulisi mahdollistaa myös rajat ylittävät energiainfrastruktuurihankkeet, jotka vahvistavat Suomen asemaa osana Pohjoismaiden ja Euroopan sähkömarkkinoita. Tämä vastaisi raportissa tunnistettua tavoitetta edistää Euroopan yhteistä etua palvelevia investointeja ja vahvistaa unionin kilpailukykyä.

Muuta huomioitavaa